

Aydemir

ANKARA NOTLARI

MUSTAFA EKMEKÇİ

Şevket Süreyya'nın
100. Yılı! (1)

Ankara'da üç gün süren, "Köktendinciliğe Karşı Uluslararası Aydınlanma Konferansı," kanımca çok güzel geçti. Konferansa katılan Avrupalı aydınların bildirileri, heyecan vericiydi. Bildirilerden kimilerini zaman zaman okurlara sunmayı düşünüyorum. Kanımca, en çok yüz kişinin izleyebildiği bu toplantıları, tüm Türkiye izlemeliydi. Uzgöreçler, basın da bu konuda görevlerini yapmadılar.

"Köktendinciliğe Karşı Uluslararası Aydınlanma Konferansı"ndan son gün haberim oldu. Konferans başlar-ken verilecek bir akşam yemeğine çağırılıyordum.

- Yemekte kimler var diye sordum.

Adları sayılanların hiçbiri yemekte yoktu. Bir politikacının yemeği olsa koşup giderler miydi? **Aziz Nesin**'in savunmanı, arkadaşı **Veli Devecioğlu**'na haber verdim, yemekte o da vardı.

"Toplantı güzel geçti" dedim ya, işler bir çeşit ha babam yöntemiyle düzenlenmişti. 30 Haziran 1995'te, Aziz Nesin, İstanbul'da bu tasarisına ilişkin basın toplantısını yaparken toplantıda bulunan üç-beş gazeteciden biri de bendim. Bana ne çağrı gelmiş, ne bir şey istenmişti. Belki de:

- Onu geçelim, şimdi gelirse domuz etinden filan söz eder, ortalık kanşır, nemize gerek demişlerdir ne bileyim!

Bildiri sunanlar arasında, **Server Tanilli**'nin adını göremeyince şaştım da kaldım. Sordum sorduğum, meğer "unutulmuş" iyi mi? 12 Eylül karanlığında, Avrupa'da "aydınlanma girişimini" başlatan O'dur. Aziz Nesin sağ olsaydı, bunlar olmazdı... Yazarlar Sendikası Başkanı **Ataol Behramoğlu**, kendisinin çağrılmadığını söylüyordu. Pen Yazarlar Derneği Başkanı **Şükran Kurdakul** da yoktu. Pen Yazarlar Derneği Yönetim Kurulu Üyesi **Sezer Duru**, kendi olanakları ile gelmiş, eleştirilerini düzenleyicilere söylemişti.

Çankaya'dan **S.D.**'nin gelmesine bel bağlanması da yanlışti. Kafasında, İslam Konferansı olan S.D., niye gel-sindi? Onun yerine, köktendinciliğe karşı ilk savaşımı başlatan **Mustafa Kemal Atatürk**'ün gömütüne giderek bir çiçek koymak daha uygun düşmez miydi?

★★★

Şevket Süreyya Aydemir'in doğumunun yüzüncü yılı bu yıl. 1897'de doğmuş, ayı günü belli değil. **Hasan Ali Yücel**'de olduğu gibi yıl sonuna dek Şevket Süreyya Bey'i anımsayacağız demektir. Bugün 25 mart, O'nun 21 yıl önce, 1976'da aramızdan ayrıldığı, ölümsüzlüğe ulaştığı gün.

Şevket Süreyya Aydemir'in ölümünden üç gün önce 22 Mart 1976'da Cumhuriyet'te, karamsar bir yazısı çıktı. Şevket Süreyya, bu yazısında günümüzü, bugünlere gelişi anlatıyor sanki sezgisiyle. Yazının başlığı "Olmak Ya da Olmamak." Şöyle diyor:

"Kötümserlik, yenilgi demektir. Fakat memleketimizin gidişatı üzerinde kötümser olmasak bile, bu sütunları te-dirginliklerle yazıyoruz. Kuşkulu, üzgün, hatta ciddi sar-sıntılar içindeyiz.

Çünkü Türkiye'de artık her şey, en son hızıyla her alan-da, bir son hesaplaşmaya doğru sürükleniyor. Bu hesap-laşma; o alanlarda, bir olumluluk veya olumsuzluk ara-sındaki sonuç hesabıdır. Yani bu alanlarda zaman, olum-lu bir gelişme içinde midir, yoksa ülkemizde, zamanın akı-şı içinde, sağduyunun ve ümidin yenilgisi, değerlerin if-lası, çağa ayak uydurmanın gücünü yitirşi ve müesse-selerin itibarsızlaşması mı bu sonuç hesabına damgası-nı vuracaktır? Şimdi Türkiye'nin kader tayin edici soru-nu budur. Hatta buna 'var olmamak sorunu' da diyebi-liriz.

Bunun böyle olduğunu düşünmek, tartmak ve bu prob-lemi ortaya atmak ise parlamentonun, hükümetin, ülke-mizin varlığı için ant içenlerin, kısacası, milli gidişatımıza yön tayin edenlerin olduğu kadar ve belki de onlardan zi-yade, aydınların, artık ön planda gelen, aydınca ve cesur görevidir. Çünkü bir ülkede aydın susarsa, orada artık ma-cera adamı dile gelir ve demagog, milletin sözcüsüyümüş gibi konuşur. Aydınların bu görevinin, tam ve uygar bir cesaretle yerine getirilmesi, yani bizi, hem içimizde baş-sız, güvensiz, hem dışarıda yalnız ve itibarsız bırakan so-rumsuzlukların, sahteliklerin ve kendi kendimizi aldatışın; bütün tehlikeleriyle ortaya serilişi için ise sanıyorum ki ar-tık kaybedilecek tek dakikamız bile yoktur.

Çünkü bugün memleketimizde, kavramlar öyle karış-mış, akımlar öyle soysuzlaşmış ve adına politika denilen sefaletle, politikacı denilen şaşırılmış insanlar öylesine birbirlerine girmiş, öylesine itibarsızlaşmışlardır ki bu du-rumu hatta 'Bizans'ın son günleri'ne benzeten kalem sa-hipleri bile görülmüştür. Biz bu benzetişe katılmıyoruz. Çünkü Bizans'ın son günleri, gerçi sokağın harekete gel-diği ve devlet otoritesinin bir tür iflas ettiği günleriydi. A-ma o günlerde, yani devlet sorumluluğunun yerini, so-rumsuzluğun, kavgalann aldığı o günlerde hem de güç-lü bir imparator görünen **Justinianus** saltanatında alev-lenen maviler-yeşiller kavgasında (İsa'dan sonra 170. yıl) ve yalnız bir günde, İstanbul Hipodromu'nda (Sultan Ahmet Meydanı) 30.000 kişi can verdi (Nika isyanı). O gün orada, yalnız kan ve kılıç konuştu. Ve sokak kavgası, so-kağın, meydanın sınırlarını aştı. Sebep neydi? Sebep basitti: Sadece bir kavram karışıklığı!..

Gerçi bugün Türkiye'de söz, birçok olaylarda, artık sorumsuz güçlerin gibidir. Ve kavgalann üzerlerinde, her türlü sorumluluk duygusundan yoksun, birtakım hasta ruhlann estirdiği bayraklar dalgalanır. Cehalet ve çağdı-ş ihtiraslar, sanki ideallermiş gibi kutsallaştırılmak iste-nir. Ama son güvencemiz olarak gene bir millet var. Bu millet, kendi içinde coşan bütün sosyal çelişkileri, tari-hinden aldığı o sağduyu uyanış ve direnişi ile bütün so-rumsuz güçlere karşı eğer haykırabilirse?.."

(Şevket Süreyya Aydemir'in, ölümünden üç gün önce yayımlanan yazısının kalan bölümünü, özetle de olsa per-şembe günü yayımlayacağım. ME).

